

ČÁST 3:

PO NÁVŠTĚVĚ DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ – ÚKOLY

1. Charakterizujte tyto postavy z inscenace Maryša. Napište vlastnosti, které ji / ho vystihují. Jaká / jaký je?

MARYŠA

.....

VÁVRA

.....

FRANCEK

.....

2. Pokuste se vysvětlit následující slova:

Roba =

Katechismus =

Ohlášky =

Ustrňte se =

3. Odpovězte na následující otázky:

Co se ve vesnici povídá o Vávrovi?

.....

Jakou roli hraje v příběhu Strouhalka?

.....

Kam chce Francek s Maryšou utéct?

Odkud je káva, kterou Maryša Vávru otráví?

.....

Která herečka hraje v inscenaci nejvíc rolí?

.....

DISKUZE:

Popište stručně scénu, kterou si z inscenace nejvíc pamatujete. Co Vás na ni zaujalo a proč?

Jaký z herců Vás nejvíc zaujal a proč?

Zkuste vysvětlit, jaký vliv na chování postav v příběhu měla jejich sociální nerovnost?

Zamyslete se, jaký důvod k uzavření manželství měli Vávra a Lízal.

Jaké důvody podle vás vedou k manželství dnes?

BONUSY:

A) Debatujte se spolužáky o inscenaci. Jaké postavy Vám byly sympatické, jaké naopak ne a proč?

B) Jaká aktuální témata a motivy z dnešní doby jste v příběhu vnímali?

Klicperovy pracovní listy

• MARYŠA •

ČÁST 1:

PŘED NÁVŠTĚVOU DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ

Alois a Vilém Mrštíkov

- narodili se v Jimramově na Českomoravské vrchovině, pocházeli ze čtyř sourozenců
- jejich otec byl obuvník a matka švadlena
- v roce 1869 se rodina přestěhovala do Ostrovačic u Brna
- zdejší krásná příroda zapůsobila zejména na Viléma, později sem umístil děj svého románu Pohádka máje (1892)
- v roce 1874 se rodina opět stěhovala, tentokrát do Brna. Alois a Vilém zde studovali – Alois učitelský ústav a Vilém gymnázium
- oba bratři vydatně literárně spolupracovali. Kromě Roku na vsi spolu napsali třeba Bavlnkovy ženy a jiné povídky (1897), ale především drama Maryša (1894)

Vilém Mrštík (1863–1912)

- byl výbušné povahy
- v roce 1884 se přestěhoval do Prahy, kde středoškolská studia na malostranském gymnáziu dokončil
- inicioval vznik několika časopisů
- roku 1895 podepsal manifest České moderny
- s ohledem na existenční potíže žil od roku 1892 trvale (s výjimkou zahraničních cest a lázeňských pobytů) u svého bratra Aloise Mrštíka v Divákách u Hustopečí
- jeho literární tvorba byla ovlivněna impresionismem i realismem
- do čtenářského povědomí se zapsal zejména svými dvěma romány, příběhem mladého milostného vzplanutí v očištění náruči přírody Pohádka máje a románem tragické životní deziluze mladého studenta Santa Lucia (893)
- od roku 1901 se potýkal s přetrvávajícími zdravotními potížemi
- byl nespokojený se svou tvorbou, připadal si zneuznaný, postupně ztrácel chuť tvořit, do svého posledního románu Zumři (1912) se již vysloveně nutil
- trpěl stihomamem, bál se dlouhého umírání a těžké nemoci, postupně se přidávala i deprese
- spáchal sebevraždu

Alois Mrštík (1861–1925)

- po absolvování učitelského ústavu působil jako pedagog na nižších školách
- byl správcem a učitelem jednotřídní školy v Divákách u Hustopečí
- vesnice se stala důležitým centrem moravské literatury
- přispíval do Moravské orlice, Zlaté Prahy, Světozoru, Národních listů, Máje aj.
- jeho literární prvotinou byla sbírka črt a povídek Dobře duše (1893)
- v těchto žánrových obrázcích zachytil realistickou metodou osobitost i aktuální problematiku stránek moravského venkova
- toto vidění pak došlo své syntézy v rozsáhlé románové kronice Rok na vsi (1903-4, ve druhém vydání r. 1914 připsal Alois jako spoluautora svého bratra)
- v roce 1925 se nakazil tyfem a na jeho následky zemřel v únoru 1925 v Zemské nemocnici v Brně

ČÁST 2: O MARYŠE

Prostor a čas: rok 1886, moravská vesnice na Slovácku

Struktura: 5 dějství

Téma: nezadržitelný chod řádu, který člověka nezabíjí, ale především deformuje, a to tak, aby se (člověk) stal nejenom jeho obětí, ale strůjcem deformací dalších

MARYŠA A JEJÍ PREMÉROVÉ UVEDENÍ V NÁRODNÍM DIVADLE 1894

- už v roce 1891 předal Vilém hru tehdejšímu dramaturgovi Národního divadla Ladislavu Stroupežnickému
- ten ovšem drama několikrát autorům vrátil k přepracování a měl k němu neustálé připomínky (hra se měla jmenovat původně Lízal)
- za Stroupežnického nechutí uvést toto drama byly i osobní spory, které měl s Vilémem, jenž často v tisku Stroupežnického dílo i dramaturgickou práci kritizoval
- premiéra konečně proběhla 9.května 1894 v Národním divadle
- Národní divadlo zařadilo premiéru na květen do odpoledních hodin, tedy jakožto inscenaci pro lid (nebylo tedy večerním představením pro vytříbenější diváctvo Národního divadla)
- premiéra ale slavila ohromný úspěch a diváci byli nadšení
- kritika měla ovšem jiný názor

Dobová kritika F.X. Šaldy na premiérové uvedení:

„Bohatá práce pp. Mrštíků byla sehrána s patrnou radostnou vůlí herců. Že výsledek, konečný dojem nevypadal tak zcela umělecky ryze a čistě, nebylo vinou této dobré vůle. Hlavní těžiště, břemeno celé práce, figura Maryšina visela na silných bedrech pí Benoniové-Dumkové. A pouze spravedlivě vyznat, že ona jediná dovedla ji unést z celého našeho personálu. Ona jediná k ní měla nezbytný fond temperamentu i objektivního umění, podmínky k tomuto varu celého dusného citového kvasu, který naposled slepě a osudně vystřeluje v impulsivní katastrofu. Nejhuře bylo však s režii. Povrchní nedbalost nedovedla ani opatřit rekvisity, jež autoři předepsali.“

Šaldův závěrečný povzdech nám objasňuje kritika v časopise Čas:

„K věrnosti kresby autoři přibrali kroj a řeč. Kroj by ušel. Ovšem dva bílé kožichy zabloudily na Kloboucko od Strážnice, ale Pražanům jsou to věci neznámé, a proto v očích jejich pravdivost netrpěla. Huře bylo s otázkou nářečí. (...) Pražanům to stačí, ve skutečnosti ovšem slyšíme nemožnou směs spisovného jazyka, horáčiny a slováčiny.“

Víte, že...?

Maryša se na jevišti dnešního Klicperova divadla hrála celkem čtyřikrát?

Poslední zpracování v režii Michala Háby je páté:

* 1952 – František Bahník / * 1967 – Milan Pásek / * 1981 – Jan Grossman

* 1999 – Vladimír Morávek / * 2021 – Michal Hába

Třetí Maryšu připravil pro Divadlo Vítězného února slavný režisér Jan Grossman. Premiéru měla 25. dubna 1981. Tato inscenace je považována za jednu z nejlepších v české inscenační tradici Maryši. V titulní roli se alternovaly celkem tři herečky: Markéta Vosková, Anna Cónová a především Marie Málková. Rozáru pak hrála dosavadní členka souboru Klicperova divadla Lenka Loubalová.

Další inscenace, která se uváděla pod názvem Maryša – po pravdě však “Mařka” čili “To máš za to, bestijó!” měla premiéru 16. října 1999. Pod vedením Vladimíra Morávka se titulní role zhostila Pavla Tomicová.

NĚCO NAVÍC:

Režisér Michal Hába v Klicperově divadle režíroval již po čtvrté. Víte, jaké tři inscenace vytvořil před Maryšou?

1.
2.
3.

ÚKOLY: použijte učebnice, knihy nebo internetové vyhledávání

1. Mezi přátele bratří Mrštíků patřila řada osobností české kultury, například?

architekt:

malíř:

spisovatel/ka:

literární kritik:

hudební skladatel:

2. Zkuste následující pojmy výstižně popsat či vysvětlit:

ČESKÝ REALISMUS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GENDER – někdy je také nazýván sociálním pohlavím. Na rozdíl od pojmu pohlaví, který je chápán výhradně v biologickém smyslu, označuje pojem gender kulturní charakteristiky a modely přiřazované mužskému nebo ženskému biologickému pohlaví a odkazuje na sociální rozdíly mezi ženami a muži

3. Jak se podle Vás téma genderu objevuje v divadelní hře Maryša?

.....

.....